

Πρόλογος

Οι διεθνείς εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα, η όξυνση του και οι ταχύτατες τεχνικο-οργανωτικές και εργασιακές αλλαγές που συντελούνται στον κλάδο μας, αλλά και στον ευρύτερο εθνικό και ευρωπαϊκό οικονομικό - κοινωνικό χώρο, θέτουν το συνδικαλιστικό κίνημα μπροστά σε νέα και αυξημένα καθήκοντα.

Έχουμε πολλαπλώς αποδείξει τη σταθερή θέση και βούλησή μας ότι το συνδικαλιστικό κίνημα πρέπει να παίξει καθοριστικό ρόλο, ώστε ο συντελούμενος εκσυγχρονισμός και οι αναγκαίες αναδιαρθρώσεις όχι μόνον να μην παραγκωνίζουν τους εργαζόμενους και τα συμφέροντά τους, αλλά αντίθετα να προωθούν και να διασφαλίζουν τη συνεχή αναβάθμιση του Ανθρώπινου Παράγοντα μέσα και έξω από την επιχείρηση, την απαραίτητη βελτίωση των όρων, των ευκαιριών και των συνθηκών απασχόλησης όλων των εργαζόμενων.

Φυσικά γνωρίζουμε ότι υπάρχουν ισχυρές τάσεις προς την αντίθετη κατεύθυνση με μετακύληση του κόστους των αναδιαρθρώσεων στις δυνάμεις της εργασίας με σοβαρές κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες, με συνεχείς και δυσανάλογες θυσίες των εργαζόμενων της Ευρώπης στα πλαίσια που δεν έχει να επιδείξει, μέχρι σήμερα, ουσιαστικό αντίκρισμα για την ανάπτυξη, την απασχόληση, την απαιτούμενη κοινωνική σύγκλιση και συνοχή.

Οι προσπάθειες των δυνάμεων της συντήρησης για θεσμική συρρίκνωση, αποδυνάμωση και παραγκωνισμό του ρόλου και της συμμετοχής των ευρωπαϊών εργαζόμενων στις αποφάσεις που τους αφορούν, είναι συνεχείς. Το ίδιο ισχύει για τις απόπειρες πώλωσης - εξατομίκευσης των εργασιακών σχέσεων, με σαφή και δηλωμένο στόχο τη συρρίκνωση της κοινωνικής προστασίας, την άνευ όρων επιδότηση των κερδών, τη χωρίς αρχές αποδυνάμωση του ρόλου του Κράτους ως στρατηγείου στην οικονομική και την κοινωνική ανάπτυξη.

Εμείς δεν ξεχνάμε ότι η ανάπτυξη, ο εκσυγχρονισμός και η σύγκλιση έχουν σε κάθε περίπτωση πρόσημο, κατεύθυνση, οικονομική και κοινωνική ταυτότητα. Ότι πρέπει να διασφαλίζουν τις αρχές της δημοκρατίας, της ίσης μείαχείρισης, την ολόπλευρη, ανθρωποκεντρική και καθολική ανάπτυξη και, βέβαια, την κοινωνική αποδοχή.

Γι' αυτό και δεν μας καλύπτουν οι υποτιθέμενες "ουδέτερες και γενικά αποδεκτές" ασκήσεις επιχάρτου ποικιλώνυμων "ειδικών", όταν αυτές αποπειρώνονται να προβάλουν, να επιβάλουν και να νομιμοποιήσουν παρωχημένες, δοκιμασμένες και αδιέξοδες νεοφιλελεύθερες συνταγές ως τη μόνη, γενικής εφαρμογής λύση στα σοβαρά προβλήματα του τόπου μας και ολόκληρης της Ευρώπης.

Η προβολή του πολιτικού παροπλισμού, του ατομικιστικού αλλά ' αδιέξοδου 'βολέματος" μέσα στην κρίση, αντί για τη συνειδητή συλλογική προσπάθεια ως πολιτών και ως εργαζόμενων, είναι ο υπ' αριθμόν ένα κίνδυνος, όχι μόνο για την αποτελεσματικότητα και για το μέλλον του συνδικαλιστικού κινήματος, αλλά και για τις προοπτικές της ίδιας της οικονομίας μας, της χώρας μας και της Ευρώπης. Η δημοκρατία, η συλλογική δημιουργία και η κοινή προσπάθεια για την εκπλήρωση των στόχων μας απαιτούν πρώτα από όλα συνειδητούς και ενεργά συμμετέχοντες πολίτες, όχι προσηλωμένους στο κοντόφθαλμο, στενό ι ατομικιστικό συμφέρον τους "ιδιώτες".

Όλα τα παραπάνω δείχνουν πόσο αντικειμενικά δύσκολος, κρίσιμος, αλλά και ουσιαστικός είναι ο ρόλος των συνδικάτων στις σύγχρονες συνθήκες. Είναι σαφές ότι τα αποτελέσματα των συντελούμενων οργανωτικών, οικονομικών, τεχνολογικών και εργασιακών εξελίξεων δεν πρέπει ούτε να τα εξωραίζουμε, ούτε να τα συγκαλύπτουμε, ούτε απλά να τα καταγγέλλουμε εκ των υστέρων. Αυτό που προέχει είναι να τα προβλέπουμε, να τα αξιολογούμε και να τα καθοδηγούμε προς την κατεύθυνση που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των εργαζόμενων και ολόκληρης της κοινωνίας.

Αν, όμως, θέλουμε ν' αντιπαραθέσουμε ως συνδικαλιστικό κίνημα το δικό μας , λόγο, τη δικιά μας δημοκρατική και γνήσια εναλτεκμηριωμένο και πειστικό λεκτική πρακτική απέναντι στο εθνικό και στο ευρωπαϊκό οικονομικό-κοινωνικό γίγνεσθαι. Αν θέλουμε όχι απλά να υφιστάμεθα και να καταγγέλλουμε, αλλά ' αντίθετα να επηρεάζουμε και να συνδιαμορφώνουμε την κάθε αλλαγή, εξυπηρετώντας σταθερά και αποτελεσματικά τα συμφέροντα των εργαζόμενων, πρέπει να έχουμε την ανάλογη πληροφόρηση, επιχειρηματολογία και πρακτική.

Για να γίνει αυτό πρέπει η συνδικαλιστική μας δράση, παρέμβαση και πρακτική να χτίζονται σε στέρεες βάσεις. Και τέτοιες είναι η επιστημονική και η εφαρμοσμένη, η πρακτική γνώση, η συστηματική παρατήρηση, το ανοικτό πνεύμα, ο διάλογος και η ψύχραιμη αξιολόγηση των εξελίξεων. Η έρευνα και η συνεχής επιμόρφωση των μελών και των συνδικαλιστικών μας στελεχών, η γνώση, τέλος, των επιστημόνων και των ειδικών, που πρέπει ν' αξιολογείται και ν' αξιοποιείται κατάλληλα, με γνώμονα την εμπειρία, τους στόχους και τις προτεραιότητες του συνδικαλιστικού κινήματος.

Αυτές τις προτεραιότητες προσπαθεί εδώ και χρόνια να εξυπηρετήσει η πλούσια δραστηριότητα της ΟΤΟΕ,

με την εκτεταμένη ερευνητική, επιμορφωτική και ηρόσφατα εκδοτική δραστηριότητα του Ινστιτούτου Εργασίας (ΙΝΕ) της ΟΤΟΕ,

με τις τεκμηριωμένες επεξεργασίες και παρεμβάσεις τόσο των Γραμματειών Ευθύνης (Ασφαλιστικού, Εργασιακών Σχέσεων, Διεθνών Σχέσεων, Ισότητας, Πιστωτικού Συστήματος) της Ομοσπονδίας μας, όσο και των ειδικών επιστημόνων - συμβούλων της,

με τη συγκρότηση, στα πλαίσια της ΣΣΕ 1994-95, ενός καινοτομικού διμερούς Θεσμού, του κλαδικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης και Εργασιακών εξελίξεων. Ως όργανο συστηματικής τεκμηρίωσης - πληροφοριακής υποστήριξης των εργασιακών εξελίξεων και του κοινωνικού διαλόγου, το Παρατηρητήριο αναμένεται να παίξει σημαντικό ρόλο τόσο σε κλαδικό, όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Αυτή η έκδοση αποτελεί ένα ακόμη δείγμα της συνεχούς προσπάθειας της Ομοσπονδίας μας να επεξεργάζεται και να προβάλλει τεκμηριωμένες, ολοκληρωμένες και σύγχρονες θέσεις για τα μεγάλα προβλήματα του κλάδου, των εργαζόμενων και της χώρας μας γενικότερα. Σ' αυτό τον τομέα οφείλω ν' αναγνωρίσω την ιδιαίτερη συμβολή της συγγραφέως αυτού του βιβλίου και επιστημονικής μας συμβούλου για εργασιακά θέματα, της κυρίας ΒΑΝΑΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Τα κείμενα που περιλαμβάνονται εδώ αποτελούν επιλογή εισηγήσεων και μελετών της που ήδη αξιοποιούνται, από το 1991 έως σήμερα, σε εθνικά και διεθνή προγράμματα συνδικαλιστικής επιμόρφωσης, καθώς και σε άλλες παρεμβάσεις της ΟΤΟΕ και των συλλόγων - μελών της στον κρίσιμο για μας τομέα των Εργασιακών Σχέσεων.

Πιστεύουμε ότι αυτές οι εργασίες αξίζουν ευρύτερη δημοσιότητα, τόσο γιατί καλύπτουν με επιστημονικό αλλά προσιτό τρόπο ιδιαίτερα ενδιαφέροντα για τους εργαζόμενους θέματα, όσο και γιατί μπορεί ν' αποτελέσουν βάση για προβληματισμό και για την ανάπτυξη γόνιμου διαλόγου σ' ένα ευρύτερο κοινό, που πρέπει να ενδιαφέρεται για την κατάσταση και τις προοπτικές των εργασιακών σχέσεων στη χώρα μας και στην Ευρώπη γενικότερα.

Κλείνοντας, χαιρετίζω αυτή τη θετική πρωτοβουλία του ΙΝΕ/ΟΤΟΕ και ευχαριστώ θερμά, εκ μέρους της ΟΤΟΕ, όλους τους συντελεστές αυτής της έκδοσης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΣΕΛΑΣ
Πρόεδρος ΟΤΟΕ